

Статистически данни, анализи и тенденции на Световната организация по туризъм, Националният статистически институт и Европейската туристическа комисия.

РАЗВИТИЕ НА ТУРИЗМА В СВЕТОВЕН МАЩАБ

Ситуационен анализ

По данни от Световен туристически барометър на Световната организация по туризъм (СОТ) през 2014 г. броят на туристите в световен мащаб достига 1 135 млн., което е с 48 млн. повече в сравнение със същия период на 2013 г., реализирайки ръст от 4,4% на годишна база. Независимо от продължаващите икономически предизвикателства в Европа и света, прогнозите на СОТ са за запазване на тенденцията на увеличаване на броя на пътуванията с цел туризъм в света, като очакванията са за средногодишен ръст на световния туризъм от 3.8% в периода до 2020 г.

Прогнозите на Световната организация по туризъм са за запазването на темповете на растеж на международните туристически пътувания и достигане до ръст между 3% и 4% в края на 2015г.

Приходите от международни туристически пътувания в света достигат 1 345 млрд щ.д., което е увеличение от 4% спрямо 2013 г.

По данни на СОТ към ООН броят на международните туристи през следващите пет години се очаква да нараства в унисон с растежа на brutния вътрешен продукт. Средните разходи, обаче, се очаква да останат на същите нива в резултат на предпазливото поведение и колебание на туристите в Европа.

Основна роля за развитието на туризма в световен мащаб се отрежда на бързоразвиващите се пазари и по-конкретно Бразилия, Русия, Индия и Китай (т.нар. BRIC). Развитите страни също така отбелязват ръст на туристите, възползвайки се от приходящия туристопоток от бързоразвиващите се пазари.

Дейност	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Международни турист. пътувания /млн./	766.0	807.0	846.0	908.0	919.0	880.0	949	995	1035	1087	1135
Приходи в /млрд. Щ.д./	632.7	680.0	733.0	856.0	942.0	852.0	993	1042	1075	1159	1345
Среден приход от едно турист.пребиваване /щ.д./											
В Света	820.0	842.6	835.0	898.0	1025.0	968.2	1046.4	1047.2	1038.6	1066	1185
В Европа	642.0	780.6	633.1	660.0	970.0	896.4	848.7	902.0	854.7	867.8	872.2

Табл. 1 Международните туристически пътувания и приходите от туризъм

Източник: Световен туристически барометър на Световната туристическа организация, април 2015 г.

Водещи туристически дестинации

По данни на Световната организация по туризъм (Световен туристически барометър), през 2014 г. в света Франция е най-посещаваната дестинация – 83.7 млн. туристи (0,1% ръст), следвана от САЩ – 74.7 млн. туристи (6.9% ръст), Испания – 65 млн. туристи (7,1% ръст), следвана от Китай – 55.6 млн. туристи (-0.1% спад). В топ 10 са още Италия – 48.6 млн. туристи (1.8% ръст), Турция – 39.8 млн. (5.3% ръст), Германия – 33 млн. (4.6% ръст), Русия – 29.8 млн. туристи (5.3% ръст).

През 2014 г. САЩ са водещи в света по приходи от международен туризъм – 177 млрд. щ. долара (2.2% ръст), следвани от Испания – 65.2 млрд. щ. долара (4.2% ръст) и Франция – 55.4 млрд. щ. долара (-2.3% спад).

Приходи от международен туризъм

Туризмът е и важен източник на приходи. Той осигурява 9.8% от световния брутен вътрешен продукт.

По данни на Световен туристически барометър, приходите от туризъм през 2014 г. са нараснали с 3.7%, като:

- Приходите от международен туризъм през 2014 г. са достигнали 1 245 млрд. щатски долара (937 млрд. евро), което представлява ръст от 3.7% спрямо 2013, когато приходите са възлизали на 1197 млрд щатски долара (901 млрд. евро);
- По региони, в Северна и Южна Америка се наблюдава най-голям ръст на приходите (+8.1%), следвани от Азия и Тихоокеанския регион (+5.4%), следвани от Близък изток с ръст от 4.6%, Европа, която отбелязва ръст от 3% в приходите и Африка с ръст от 1.8%.
- В абсолютни стойности, Европа отбелязва приходи от туризъм в размер на 509 млрд. щатски долара. Това отрежда на Стария континент водеща позиция в световен мащаб с дял от 41% от приходите от туризъм в света. Азия и Тихоокеанския регион (377 млрд. щатски долара) заемат 30% от приходите от туризъм в световен мащаб, Северна и Южна Америка заемат дял от 22% и обем от 274 млрд.щ.д., Близък изток заема дял от 4% и 49 млрд. щ.д приходи от туризъм, Африка е дял от 3% реализира приходи от туризъм в размер на 36 млрд.щ.д.

Освен приходите от туризъм като перо в платежния баланс, туристическата индустрия генерира и експортни приходи чрез международния пътнически транспорт. Те възлизат на 221 млрд щ.д. през 2014 г., като по този начин общите приходи от туризъм в световен мащаб достигат 1.5 трилиона щ.д.

Наблюдава се здравословен ръст в туристическата индустрия както в развити, така и в развиващи се икономики. Сред десетте водещи икономики по приходи от туризъм през 2014 г. на първо място е САЩ - 177.1 млрд. щ.д. (2.2% ръст), следвани от Испания - 65.5 млрд. щ.д. (4.2% ръст), Франция - 55.4 млрд. щ.д. (-2.3% спад) , Макао – 50.8 млрд. щ.д. (-1,9% спад) на първите пет позиции, следвани от Италия – 45.5 млрд. щ.д. (3,7% ръст), Великобритания – 45.3 млрд.щ.д. (4.8% ръст), Германия – 43.3 млрд. щ.д. (4.9% ръст), Тайланд – 38.4 млрд.щ.д. (-2.7% спад) и Хонг Конг - 38,4 млрд. щ.д. (-1.4% спад).

Тенденции

Въпреки преживените трусове броят на международните туристи показва тенденция на постоянен растеж – от 227 млн. през 1980г. до 528 млн. през 1995г., съответно 983 млн. през 2011 г и 1135 млн. души през 2014 г.

Пазарният дял на новите икономики е нараснал от 30% през 1980г. до 47% през 2011г., като очакванията са той да достигне 57% през 2030г., което е еквивалент на 1 млрд. международни туристи.

В съответствие с увеличаването на международните туристически пътувания в света се наблюдава и ръст в приходите от туризъм. Сред 10-те водещи дестинации по приходи от туризъм в света значителен е ръстът в приходите от туризъм в Китай (+10.2%), Великобритания (+4.8%), Германия (+4.9%), Испания (+4.2%) и САЩ (+2.2%). Развиващите се икономики продължават да са сред водещите пазари по разходи за туристически пътувания. Разходите са туризъм в Китай отбелязват впечатляващ ръст от 28%. Значителен е ръстът в разходите за туристически пътувания, реализирани от туристите от развитите икономики, сред които САЩ (+7%), Великобритания (+4%), Франция (+11%), Италия (+6%) и др.

Глобалните тенденции, оказващи влияние върху развитието на международния туризъм могат да бъдат обобщени както следва:

- Ново възникващите пазари, особено тези в Азия /Индия и Китай/, както и Бразилия, запазват високите темпове на растеж, както при входящия, така и при изходящия туризъм;
- Икономическите индикатори показват силно представяне на най-големите европейски икономики-Германия, Великобритания и Франция, което се отразява и на резултатите на повечето дестинации, които регистрират ръст от тези пазари
- Русия все още е основен генериращ пазар за повечето дестинации в Европа, въпреки, че през първите месеци на годината повечето дестинации отчитат спад на нощувки и туристи от този пазар. Очакванията са туристическото представяне от този пазар да бъде в значителна степен негативно повлияно от продължаващото свиване на руската икономика и обезценяването на рублата и продължаващия политически конфликт.
- Забавянето на темповете на растеж на китайската икономика не се отразява на желанието на китайските туристи да пътуват по света, докато в Япония се очаква намаляване на туристическото търсене поради намаляващите покупателни способности.
- Входящият туризъм от Индия все още представлява сравнително малка част от пътуванията в Европа, но дългосрочните очаквания са Индия да настигне Китай като далечен генериращ пазар.
- Очакванията са азиатските икономики да продължат тенденцията на растящи темпове в изходящия си туризъм.
- Налага се тенденция към търсене на ефективни публично-частни партньорства и транс-национално сътрудничество между европейските дестинации с цел да запазят конкурентноспособността си в условията на непрекъснато растяща конкуренция и динамична пазарна среда.
- Ръст на туристите от Америка в повечето европейски дестинации;
- Наблюдава се намаляване на пътуванията като цяло в Европа и предпочитания към евтини вътрешно-европейски дестинации;
- Търсенето на хотели е по-слабо, което показва интерес към други по-евтини места за настаняване;
- Нараства делът на индивидуалните пътуванията, на което туристическите оператори реагираха с въвеждането на услугата “do-it-yourself”. Развиха се динамичните пакети;

- Продължава тенденцията за по-кратки пътувания, но с по-голяма честота в рамките на една календарна година;
- Засилено влияние на средствата за масова информация;
- Навлизане на социалните мрежи и планиране на пътувания чрез тяхното използване;
- Бързо развитие на информационните технологии, мобилни платформи;
- Промени в търсенето и вида на туристически продукти и услуги поради нарастване дела на пазарни сегменти като групата „50+”, работещи жени със собствени доходи, необвързани мъже и жени в активна възраст и т.н.;
- Увеличава се делът на пътуващите европейци над 65 годишна възраст, които имат свободно време и средства. Това ги прави важен пазар за туристически пакети, които са предпочитани от тази възрастова група;
- Бизнес пътуванията отбелязват спад за сметка на стабилния ръст в пътуванията с цел почивка и ваканция;
- Намаляване на дела на класическите пътувания от типа „слънце, море, плаж” за сметка на увеличаване на мобилността и честотата на пътуванията, интерес към темата „здраве и фитнес”, посещения на спортни и културни събития, посещения на приятели и роднини, приключенски пътувания, търсене на автентичност и потапяне в местната култура;
- Нарастване на съзнанието и интереса на клиентите към околната среда;
- Налице е тенденция към „бягство” от напрегнатото ежедневие;
- Засилена чувствителност към качеството на живот като цяло и здравето.

БЪЛГАРИЯ КАТО ТУРИСТИЧЕСКА ДЕСТИНАЦИЯ

България като страна - член на Европейския съюз се утвърждава като „близка” и лесно достъпна туристическа дестинация, предлагаща усещане за стабилност и надеждност. Улесненият граничен и митнически контрол, свободното движение на хора, капитали, стоки и услуги иновации са предимства за България след присъединяването ни към Европейския съюз.

Богатият туристически потенциал на страната, основаващ се комбинацията от красива и разнообразна природа, природни феномени, отлични климатични условия, минерални извори, хилядолетно културно-историческо наследство, автентични занаяти и обичаи, вкусна храна и отлични вина, гостоприемство и географска близост до основните емитиращи пазари бяха предпоставка за създаването на атрактивни туристически продукти , привличащи вниманието на различни целеви групи. Сред тях и партньорите в бранша, България утвърди имиджа си на дестинация, предлагаща добро съотношение качество/цена на предлагания туристически продукт, като основните групи са семейства с деца, предимно на море и планина. Други продукти, към които се наблюдава засилващ се интерес са културен, спа/балнео, приключенски туризъм.

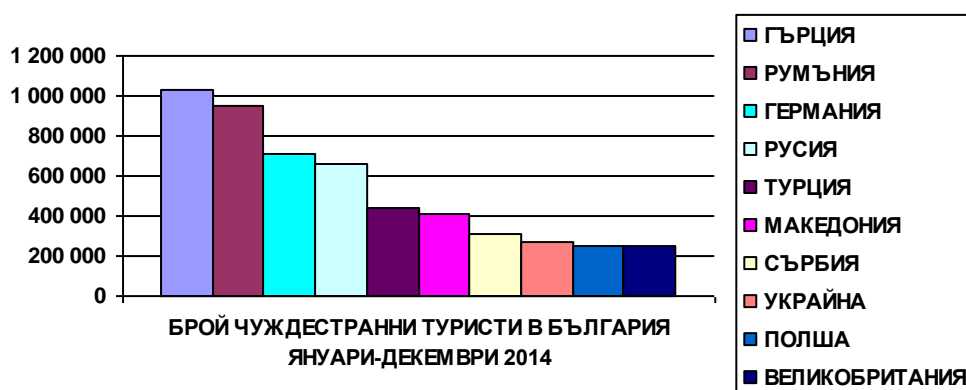
През последните години от 2005 г. международният туризъм в България отбелязва стабилна тенденция на постоянно повишение както на броя на чуждестранните туристи, избрали България като място за почивка, така и на приходите от международен туризъм в текущата сметка на платежния баланс.

През периода **януари-декември 2014** г. България е посетена общо от **7 310 845** чуждестранни граждани (без транзитно преминалите). Техният брой е с **6 % повече** спрямо същия период на 2013 г.

Общо **4 531 719** от чуждестранните туристи са посетили страната с цел почивка и ваканция.

Увеличение има при посещенията от Гърция- 1 031 981 туристи (10.3%), Германия – 714 195 туристи (4.6%), Турция – 438 306 туристи (14.8%), Македония-408 221 (2.7%), Сърбия-312 337 (3%), Полша – 252 503 туристи (7%), Австрия – 174 899 туристи (34.9%), Чехия-166 587 туристи (8.6%), Франция -149 005 туристи (7.8%), Беларус-133 527 туристи (5.6%), Израел-129 381 туристи (28.3%), Италия- 129 223 туристи (19%), Молдова- 126 999 туристи (76.9%), Нидерландия- 101 960 туристи (10.4%), Белгия- 88 571 (30.7%), САЩ- 77 683 туристи (9.5%), Словакия- 73 295 туристи (33.1%), Испания- 58 341 туристи (19%), Швеция – 40 356 туристи (5%) и др.

Намаление има при посещенията от Русия – 656 454 туристи (-3.7%), Украйна – 269 646 туристи (-8.7%), Великобритания – 247 018 туристи (-4.2%) и др.

През периода януари – декември 2014 г. страните от Европейския съюз продължават да са най-важният генериращ пазар за международен туризъм на България с относителен дял **60.6%** и общ обем от **4 428 332** туристи (ръст от **6.1%**).

Приходите от международен туризъм в текущата сметка на платежния баланс по данни на БНБ за периода януари-декември 2014 г. възлизат на **3 115.76 млн. евро**, което е с **1.9 %** повече в сравнение със същия период на 2013 г.

Налице е значителен ръст в приходите от туризъм след приемането на България в ЕС, като само за 2007 г. те са нараснали с повече от 25%. Данните са показателни за значението на степента на свобода в пътуванията и безвизовия режим за туристическата индустрия в България.

По данни на World Travel & Tourism Council общият принос на туристическата индустрия в БВП на България за 2014 г. е 10 729.1 млн. лв., което е **13.1% от БВП** на страната.

България все още не е достигнала възможностите на зрелите туристически дестинации в Европа и притежава неизползван потенциал и възможности за развитие на туристическата си индустрия с по-бързи темпове спрямо конкурентните европейски дестинации.

Въпреки значителния ръст на входящия туризъм, **вътрешният туризъм** се развива значително по-бавно. Повечето райони в България не съумяват да създадат качествени туристически продукти. Това има две основни последствия:

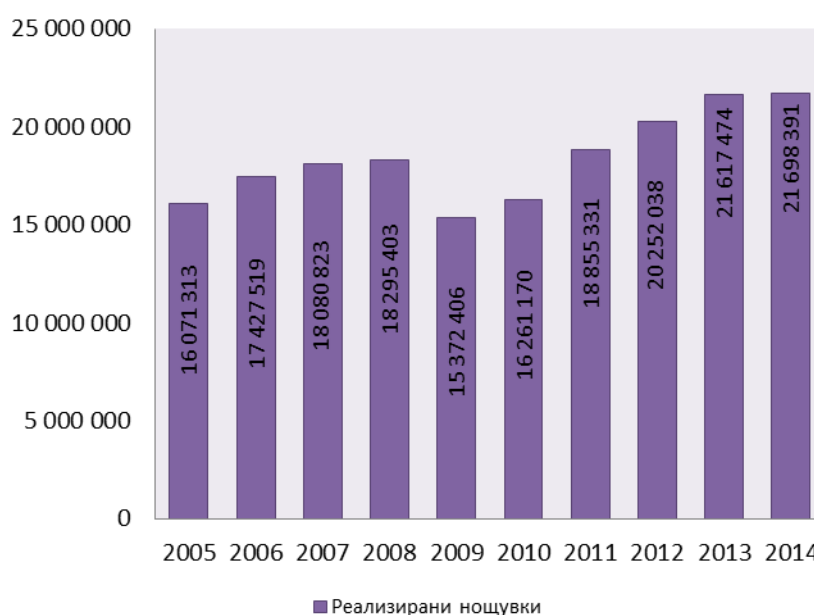
- възможностите за по-нататъшен растеж в традиционните курорти и туристически райони (Черноморско крайбрежие) са достигнали своя предел и тенденцията за ръст от изминалото десетилетие няма да може да бъде запазена, ако съществуващият подход към развитието се запази;
- значителният потенциал на голяма част от територията на страната остава неизползван или слабо използван и бизнесът и населението там не могат да се възползват от предимствата на туризма.

ДЕЙНОСТ НА СРЕДСТВАТА ЗА ПОДСЛОН И МЕСТАТА ЗА НАСТАНЯВАНЕ ПРЕЗ 2014 ГОДИНА

По данни на Националния статистически институт през 2014 г. в страната са функционирали 3 163 средства за подслон и места за настаняване с над 10 легла в т.ч. - хотели, мотели, къмпинги, хижи и други места за краткосрочно настаняване. Броят на леглата през 2014 г. е 314 257. В сравнение с 2013 г. общият брой на средствата за подслон и местата за настаняване се увеличава с 7%, а броят на леглата нараства с 3.9%.

Общият брой на реализираните нощувки във всички средства за подслон и места за настаняване през 2014 г. нараства с 0.4% в сравнение с предходната година и достига 21 698 391 нощувки.

Реализирани нощувки в средствата за подслон и местата за настаняване

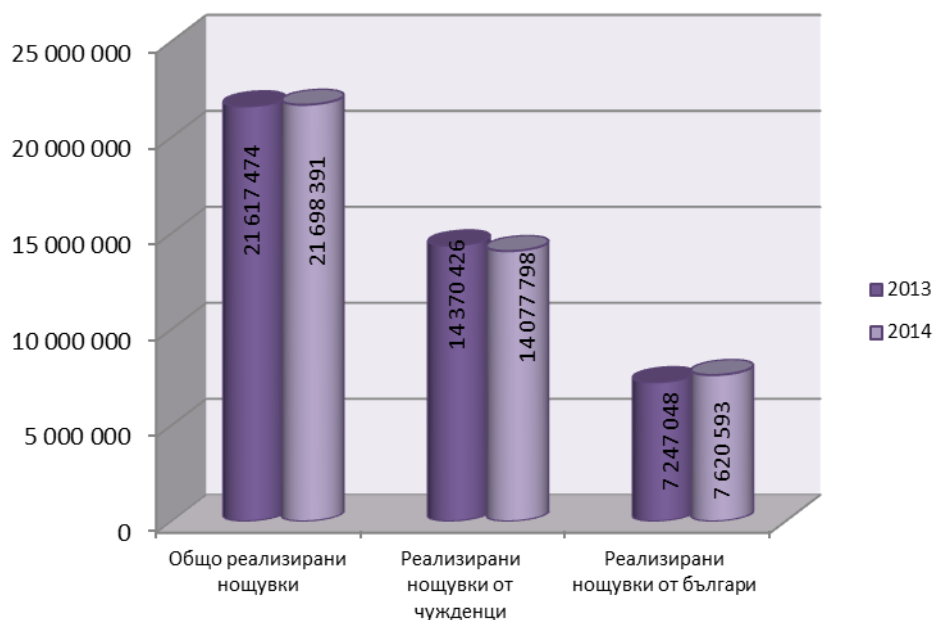
През 2014 г. броят на реализираните нощувки от български граждани в средствата за подслон и местата за настаняване се увеличава с 5.2% спрямо 2013 г. и достига до 7 620 593, докато броят на реализираните нощувки от чужденци в средствата за подслон и местата за настаняване намалява с 1% и достига 14 077 798 нощувки.

Най-много като обем са реализираните нощувки от посетителите от Русия с 2 396 020 нощувки и спад от -15%, следвани от Германия с 2 342 577 нощувки и ръст от 2.4%, Румъния с 1 203 802 нощувки и спад от 17.2%, Великобритания с 1 010 391 нощувки и спад от -3%, Полша с 933 527 нощувки и ръст от 11%, Украйна с 618 566 нощувки и спад от -14% и др.

С много добри ръстове при реализираните нощувки са и гражданите на: Полша с 11.5% ръст, Израел с 26% ръст, Чехия с 8.4% ръст, Франция с 5.8% ръст, Македония с 9% ръст, Турция с 13.8% ръст, Австрия с 14% ръст, Белгия с 4.6% ръст, Италия с 26% ръст и др.

Намаление на реализираните нощувки в средствата за подслон и местата за настаняване за 2014 г. се наблюдава при гражданите от: Русия - с 15%, Румъния - с 17.2%, Великобритания - с 3%, Украйна - с 14.3%, Норвегия - с 2%, Дания - с 9%, Нидерландия - с 4.6%, Унгария – с 16.8%, Швеция – с 4.6%.

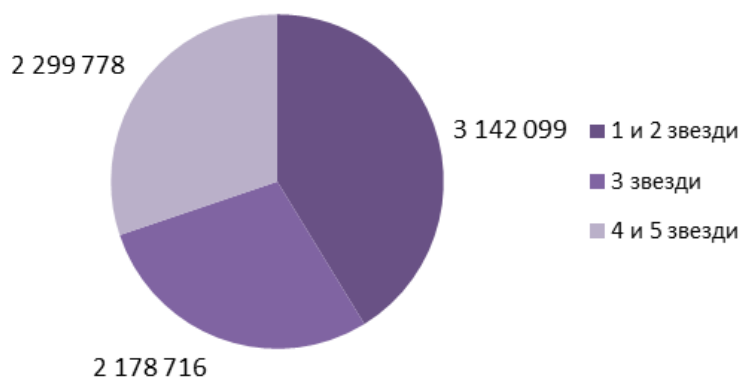
Реализирани нощувки в средствата за подслон и местата за настаняване през 2013 и 2014 г.

През 2014 г в средствата за подслон и местата за настаняване с повече от 10 легла са реализирани 21.6 млн. нощувки, като се наблюдава ръст от 5.2% в нощувките от български граждани.

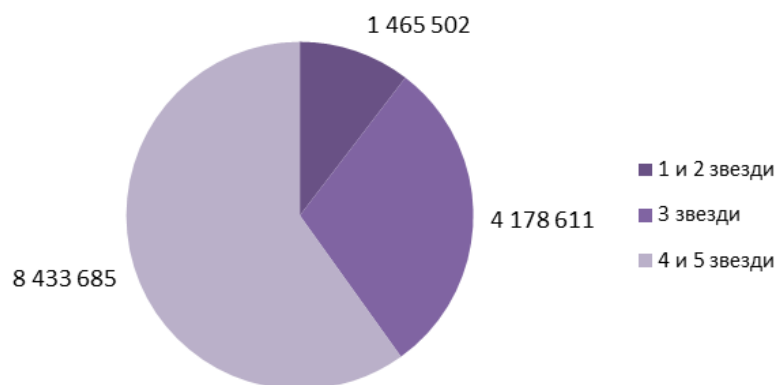
Най-голяма част (41.2%) от реализираните нощувки от български граждани през 2014 г. са в средствата за подслон и местата за настаняване с 1 и 2 звезди, като в тях са реализирани общо 3 142 099 нощувки, следвани от 3 звездните с 30.2% и 2 178 716 нощувки, 4 и 5 звездните с 28.6% и 2 299 778 нощувки.

Дял на нощувките на български граждани в различни категории средства за подслон и местата за настаняване през 2014 г.

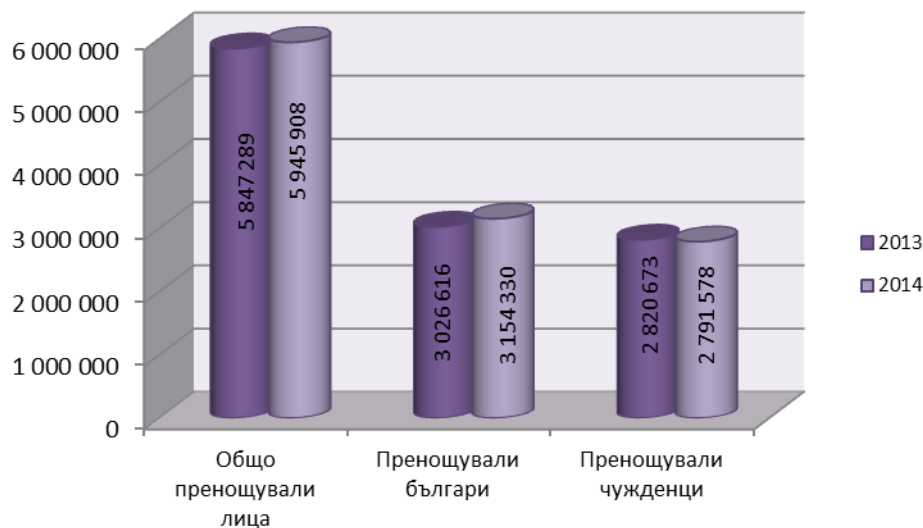
Най-предпочитани от чуждестранните граждани през 2014 г. са 4 и 5 звездните средства за подслон и местата за настаняване, като в тях са реализирани 60% или 8 433 685 от всички нощувки, следвани от 3 звездните с 30% или 4 178 611 от нощувките и на последно място са 1 и 2 звездните с 10% или 1 465 502 нощувки.

Дял на нощувките на чуждестранни граждани в различни категории средства за подслон и местата за настаняване през 2014 г.

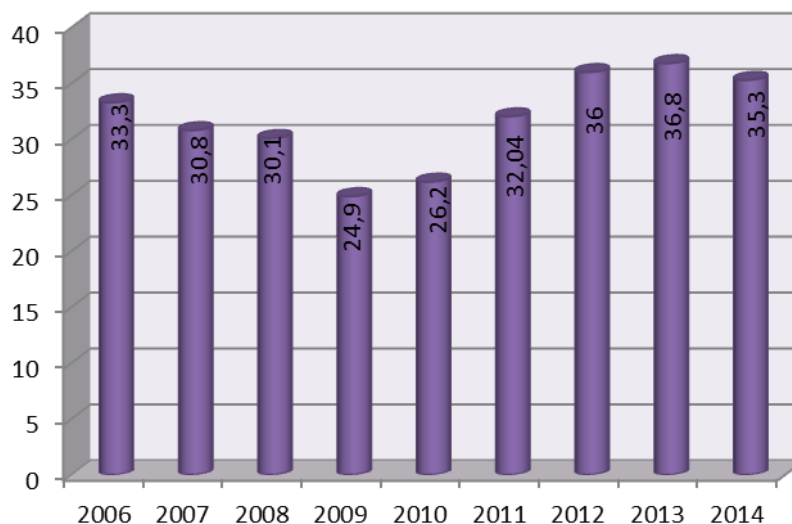
През 2014 г. се увеличава и общият брой на пренощуващите лица в средствата за подслон и местата за настаняване с 1.7% спрямо предходната година, като достига 5 945 908 пренощуващи лица. Броят на пренощуващите българи е 3 154 330, което е увеличение с 4.2% спрямо 2013 г. Броят на пренощуващите чужденци намалява с 1% спрямо 2013 г. и достига 2 791 578. Относителният дял на пренощуващите български граждани от всички пренощуващи лица е 53%.

Пренощуващи лица в средствата за подслон и местата за настаняване през 2013 и 2014 г.

Общата заетост на леглата в средствата за подслон и местата за настаняване през 2014 г. е 35.3%, което е с 1.5 процентни пункта под регистрираната за 2013 година.

Заетост на леглата в средствата за подслон и местата за настаняване (%)

Приходите от нощувки в средствата за подслон и местата за настаняване през 2014 г. достигат общо 998.3 млн. лв. което е с 10.2% повече в сравнение с 2013 година. Приходите от чужди граждани се увеличават с 8.6%, докато приходите от български граждани се увеличават с 14.2%.

Приходи от нощувки в средствата за подслон и местата за настаняване през 2013 и 2014 г.

